

Pandemin fick pensionärer att hitta ut på nätet

ISOLERINGEN. Ökat hemmavarande och isolering från sociala, och andra, aktiviteter under pandemin har ökat svenskarnas närvaro på nätet och sociala medier. Den största ökningen syns bland pensionärerna, som har börjat använda det mesta internet har att erbjuda på ett nytt sätt, till följd av coronatillvaron.

– Det är en grupp som snabbt har fått öka sin digitala kompetens, säger Umeåforskaren Simon Lindgren.

UMEÅ. Var tredje internetanvändare i Sverige, personer över 16 år tillfrågade, började använda internet mer under 2020. Det visar Internetstiftelsens årliga undersökning Svenskarna och internet, vars senaste upplaga släpptes i mitten av december. En stor ökning syns bland pensionärerna, som har ökat sin användning av det mesta internet har att erbjuda: sociala medier, e-handel, tjänster som digitalt bank-ID och Swish liksom digitala kommunikationstjänster för att chatta, ringa eller göra videosamtal, visar undersökningen. Pensionärerna uppger också att den digitala skärmtiden har fått dem att känna sig mer sociala under pandemin.

Ökningen i den äldre Åldersgruppen är i sig kanske inte så överraskande, eftersom det rör sig om en riskgrupp som rekommenderats att isolera sig i högre utsträckning än andra. Men det har fått tydliga effekter på den digitala närvaron.

Simon Lindgren är professor i sociologi vid Umeå universitet, och har forskat mycket om internet och sociala medier. Han är också föreståndare för DIGSUM, Centrum för digital samhällsforskning, i Umeå. – En effekt av pandemin, som också kommer fram i den här undersökningen, är att det skarpa läget medför en slags framvingad träning i människors digitala kompetens. Visst har det funnits möjlighet att till exempel delta i kulturrevenang på nätet eller ha digitala möten tidigare, men den där drivkraften har inte funnits, säger han.

Att handla mat och andra varor över nätet har blivit mycket poppis, och 87 procent av internetanvändarna uppger att de har e-handlat under pandemin.

– Bara om jag ser på mina egna föräldrar, som är i 80-årsåldern, så har de börjat beställa mat från livsmedelsbutikerna och blivit kunniga med appar och notifikationer på ett sätt de kanske inte skulle ha blivit annars, berättar Simon Lindgren.

Nio av tio svenskar använder sociala medier numera, enligt Svenskarna och internet, och även där har pandemin påskyndat utvecklingen. Framför allt har det dagliga användandet gått upp.

Facebook är fortsatt det största sociala nätverket bland svenskarna, men Instagram ser ett uppsving med hela 71 procent som uppger att de använder den bildbaserade plattformen dagligen. Även när det

” Verktyg som tidigare har varit alternativ är nu standardlösningar, som att hålla digitala möten och konferenser i stället för fysiska, eller att ta hemleveranser av paket eller mat.

Simon Lindgren.

Simon Lindgren, professor i sociologi vid Umeå universitet, och föreståndare för DIGSUM (Centrum för digital samhällsforskning). FOTO: PERNA

De största sociala medierna i Sverige

1 Facebook	81%
2 Instagram	71%
3 Snapchat	42%
4 LinkedIn	37%
5 Pinterest	32%
6 Twitter	24%
7 Reddit	18%
8 TikTok	14%
9 Twitch	13%

Andel av internetanvändarna över 16 år som uppgett att de använder plattformen "minst någon gång", under tredje kvartalet 2020.

Källa: Svenskarna och internet 2020/Internetstiftelsen

Största chattfunktionerna i Sverige

1 SMS/message	78%
2 Facebook messenger	64%
3 Instagram	33%
4 WhatsApp	32%
5 Snapchat	29%
6 Skype	11%
7 Discord	9%
8 LinkedIn	7%
9 Slack	3%

Andel av internetanvändarna över 16 år, under tredje kvartalet 2020, på frågan om vilka tjänster man använder för att chatta (skicka direktmeddelanden).

Källa: Svenskarna och internet 2020/Internetstiftelsen

gäller sociala medier står pensionärerna för den största ökningen, men det ska ses i relation till att de yngre redan använder dessa plattformar i hög utsträckning.

– Instagram ger en bild av varandras vardag, och en möjlighet att prata om vardagliga saker. Det är något väldigt grundpsykologiskt att få möta och se andra människor, och något vi har ett extra stort behov av just nu, resonerar Simon Lindgren.

Ett socialt nätverk som vuxit i raketfart det senaste året är TikTok. Från att ytterst få kände till den kinesiska videoplattformen har användandet ökat i samtliga åldersgrupper under pandemin, och mest hos dem mellan 16 och 35 år. Även plattformen Twitch, som främst används för att se när andra spelar datorspel, har ökat bland de yngre.

För även om det finns några sociala mediejättar som många av svenskarna använder sig av, så är det stora skillnader mellan olika åldersgrupper. Men pandemin och pensionärernas påskyndade entré på nätet har bidragit till att jämna ut skillnaden en aning.

– Sedan internet kom har vi pratat om digitala klyftor, och att det finns en tröskel för äldre att ta sig ut på nätet. Det har dels med användarvänlighet att göra, men också egna föreställningar om ens förmåga, berättar Simon Lindgren.

Pandemin är långt ifrån över, och även om vaccineringen nu har satt i gång vet vi inte hur

länge vi dröjer oss kvar i pandemitillvaron med restriktioner, social distansering och hemarbete för dem som kan. Men alldeles oavsett tror Simon Lindgren inte att vi kommer att gå tillbaka till precis som det var innan.

– En del saker kommer att dröja sig kvar. Verktyg som tidigare har varit alternativ är nu standardlösningar, som att hålla digitala möten och konferenser i stället för fysiska, eller att ta hemleveranser av paket eller mat. Kanske kan det här också minska resandet och dess negativa miljöpåverkan på sikt.

En annan, lite dystrare effekt, är den på vår sociala förmåga. För vad gör det med oss att vi nu blivit vana vid isolering, hemmavistelse och att umgås enbart i små grupper, och i stället tillbringa mer av vår sociala tillvaro på nätet?

– Kanske blir vi mindre benägna att gå till kyrkan, på restaurang eller bio även efter det här. Idrottsläktare som står tomma när vi tittar hemifrån soffan. Många är nog sugna på att komma tillbaka till det normala, men jag tror att vi bitvis kommer att vara kvar i den digitala sfären när vi har upptäckt fördelarna med det. Den allmänna känslan av att tillhöra ett kollektiv kanske minskar. Samtidigt har vi också ett grundläggande socialt behov som är svårt att ersätta med enbart distansteknik, så helt isolerade blir vi nog inte, resonerar Simon Lindgren.

EVELINA ÅBERG

Användningen av internet och sociala medier har ökat i de flesta samhällsgrupper. ILLUSTRATION: HANNA ERICSSON